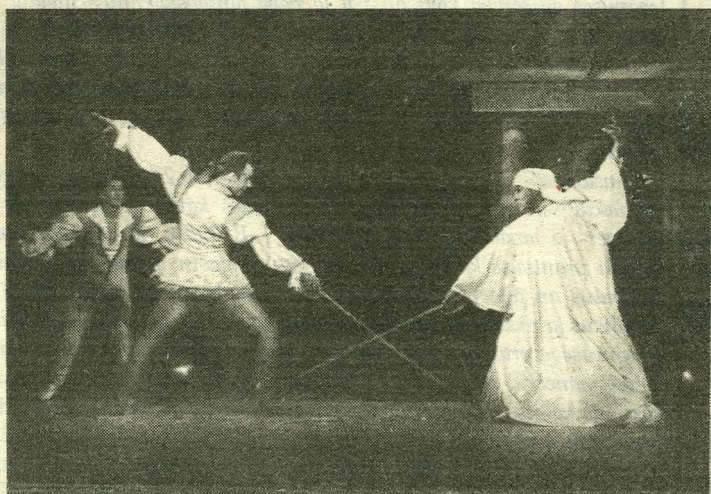

DON JUANI

MÄNG

Glucki-Stockhauseni ballett esietendus Estonia Teatris
23. oktoobril.

Vaikuses, üle hämara lava samumub mõtlikult noormees, lilla mantel taga lohisemas, õun käes. Peatudes lausub ta tuntud "To be or not to be" ja lööb hambad õuna, mispeale heidab selle pallina oma väljailmunud kaaslasemale. Glucki muusikahelide saatel riietuvad nad XVIII sajandi kostüümidesse ja Don Juani mäng võib alata.

Nagu ikka, ei rahuldu Mai Murdmaa kellegi teise loodud teose illustreerimisega, vaid komponeerib uue taiese. Ballettmeistrile meeldivad kontrastsus ja meeleolude järsk vaheldumine: näiteks järgneb esimesele, patukahetsusele hoogne, vaimukalt stiliseeritud jooks, mille katkestab Donna Elvira õrn, tippiv tulek. Nagu "Kuritöös ja karistuses" võime ka selles teoses leida võtteid teistest kunstivaldkondadest, nagu avamängus ja patukahetsuse stseenides kasutatud sõnaline tekst (esimeses "To be..." ja teistes katkendid "Pater Nosterist"), ja igapäevaelust, nagu II vaatuse sissejuhatao ringutamine või Don Juani sörk ning Leporello hommikuvõimlemine. Põhiline osa "Don Juani mängu" tantsukeelest on pärit romantismi tippajastust XIX sajandi keskpaigast, palju on ka otseseid tsiitaate "Giselle'ist". Juba avamäng

siirast palvet, teine kord on see puhas formaalsus ja kolmas kord pilge. Sõnaline osa on esitatud kindlalt, nagu oleks tegemist draamanäitlejaga. Tehniliselt pole Jansonsile enamasti midagi ette heita; on meeldiv näha värvikat näitlemist. Toomas Jõogeri Leporello on tore karakterroll. Humoorikad on tema publikule suunatud intermeediumikonelused ja tantsulised kommentaarid, haaravad tantsija laulev käteplastika ja cabriole'ide elegants. Larissa Sintsovas võis esmakordselt tajuda saataniikku hurma ja seletamatut kutset. Kui teravalt ja külmalt nurgeline on tema Kujutelm vampiirina, meenutades oma plastiliselt jooniselt emast palvetajarisikat, kes isase pärast kopulatsioonini ära õgib. Inge Arro on tehnilisele virtuoossusele vaatamata enamasti pisut külmana tundunud, ent tema Donna Anna lausa kiirgab soovust! Donna Elvirana on võimeline näha nii Lemme Järvit kui Marina Keslerit, kes mõlemad täis salapärast veetlust lavale liuglevad. Kati Ivaste Zerlina tõmbab pilku oma lapseliku noorusvärskusega. Kuidas talle küll ei meeldi Masetto (Juri Mihhejev) karedad musid ning kuidas ta särab pärast Don Juani

järsk vaheldumine: näiteks järgneb esimesele patukahetsusele hoogne, vaimukalt stiliseeritud jooks, mille katkestab Donna Elvira õrn, tippiv tulek. Nagu "Kuritões ja karistuses" võime ka selles teoses leida võtteid teistest kunstivaldkondadest, nagu avamängus ja patukahetsuse stseenides kasutatud sõnaline tekst (esimeses "To be..." ja teistes katkendid "Pater Noster"), ja igapäeva elust, nagu II vaatuse sissejuhataja ringutamise või Don Juani sörk ning Leporello hommiku võimlemine. Põhiline osa "Don Juani mängu" tantsukeelest on pärit romantismi tippajastust XIX sajandi keskpaigast, palju on ka otseseid titaate "Giselle'ist". Juba avamäng meenutab kraho Albert'i tulekut Giselle'i hauale, ainult et süütitust sümboliseerivate liiliate asemel on Don Juanil käes pattulangemise võrdkuju õun. Ka surnuaiastseenis on vahetu vihje vilidele ja "Giselle'ist" tuttav ähvardav rivi (muusikaliseks saateks on siin fuuriate tants "Orpheusest ja Eurydikest"). Kaasaega, pigem küll ajatust (ajaja ruumikäsitus Murdmaa teostes nõuab eraldi analüüsi) on rõhutatud Stockhauseni muusikaga ja konstrueeritud, akrobaatilise kooregraafiaga. Don Juani nägemused I ja II vaatuse lõpus on sümbolikaaga üle koormatud, osa jääbki arusaamatuks.

Kui lavastuslikult näis teoses olevat veel lahtisi otsi, siis näitlejatööd on suurepärased. Murdmaa on osanud avada tantsijate sisemise artistlikkuse. Viesturs Jansons Don Juanina demonstreerib isiksuse kõlbelist mandumist järjest lühemaks ja pealiskaudsemaks muutuva patukahetsusega: esimene kord on selles

saatanlikku hurma ja seletamatut kutset. Kui teravalt ja külmalt nurgeline on tema Kujutelm vampiirina, meenutades oma plastiliselt jooniselt emast palvetajaritsikat, kes isase pärast kopulatsiooni ära õgib.

Inge Arro on tehnilisele virtuoosusele vaatamata enamasti pisut külmana tundunud, ent tema Donna Anna lausa kiirgab soojust! Donna Elvirana on võimeline näha nii Lemme Järvit kui Marina Keslerit, kes mõlemad täis salapärast veetlust lavale liuglevad. **Kati Ivaste** Zerlina tõmbab pilku oma lapseliku noorusvärskusega. Kuidas talle küll ei meeldi Masetto (**Juri Mihhejev**) karedad musid ning kuidas ta särab pärast Don Juani kirglikku suudlust! Leporello meelitab Masettot kangema kraamiga, nii et see õndsalikus unes (särav lillevanik ümber magava mehe) ei näe Don Juani ja Zerlina duetti, mis vägagi meenutab Mozarti ooperi oma. **Janis Garancise** ja **Juris Žigursi** koomikutalent pääseb mõjule ka lühikeses episoodis komtuuriga; kogu trupp näib etendust naudivat ja lavalt õhkub harvaesinevat rõõmu.

Andris Freibergsi näol on Murdmaa leidnud endale kaasamõtteleja, kes oskab kujundada ruumi kooregraafi soovide kohaselt kas kindlapiiriliseks kohaks või kosmoseks. Ainult vilide pildi must tagasein muutis stseeni liialt lamedaks.

Vaikuses, üle hämara lava otsib Leporello oma isandat, tolle värvilist kuube käes hoides. Lõpuks märkab ta paviljoni sammaste vahel mingit tompu, mis osutub Don Juani laibaks. Aeglaselt veab ta kardinad ette: mäng on läbi.

HEILI EINASTO